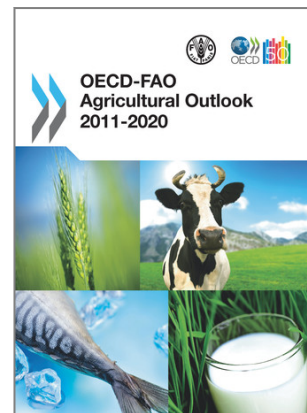

OECD *Multilingual Summaries*

OECD-FAO Agricultural Outlook 2011

Summary in Polish

Przegląd rolniczy OECD-FAO: 2011

Streszczenie w języku polskim

- Niniejszy dokument jest siedemnastym wydaniem Przeglądu rolniczego i siódmym współwydaniem opracowanym wraz z Organizacją Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO).
- Raport ten zawiera informacje o światowych trendach dotyczących biopaliw, zbóż, nasion oleistych, cukru, mięsa, produktów mlecznych oraz, po raz pierwszy, sektora rybnego w latach 2011–2020. Wydanie to zawiera również ocenę ostatnich postępów, kluczowych kwestii i elementów niepewnych na tych rynkach towarowych.
- Prognozy te są wynikiem ścisłej współpracy z krajowymi ekspertami z krajów OECD i spoza OECD. Wspólnie opracowany system prognozowania, oparty na modelu AGLINK opracowanym przez OECD oraz COSIMO opracowanym przez FAO, ułatwia zachowanie spójności prognoz. W tym roku część raportu jest poświęcona kierunkom polityki w zakresie zmienności cen, w kontekście rozmów dotyczących rolnictwa prowadzonych przez grupę G20.

Wysokie i zmienne ceny przez piąty rok z rządu

Gwałtowny wzrost cen towarów wystąpił ponownie w sierpniu 2010 r. z powodu niedoborów produkcji uprawnej w kluczowych rejonach produkcyjnych oraz zmniejszenia dostępnych zapasów, które były spowodowane niskimi cenami, a także przez niewystarczający ponowny wzrost gospodarczy względem zapotrzebowania na rozwijających się i wschodzących gospodarkach. Okres wysokiej zmienności cen na rynkach towarowych trwa już piąty rok z rządu. Do najważniejszych kwestii, które muszą być rozwiązane przez dzisiejsze rządy, niewątpliwie należą wysokie i zmienne ceny towarów oraz ich wpływ na brak bezpieczeństwa żywnościowego. Znalazło to odzwierciedlenie w rozmowach podczas szczytu G20 w Seulu w listopadzie 2010 r. oraz w propozycjach działania przygotowanych do rozważenia podczas kolejnego spotkania w 2011 r. w Paryżu.

Czynniki stymulujące rozwój rynku wskazują na utrzymywanie się zmienności cen

Niniejsza prognoza jest ostrożnie optymistyczna co do spadku cen na rynkach towarowych do poziomów z lat 2010–2011, gdyż rynki reagują na te wyższe ceny oraz na generowane przez nie szanse zwiększenia przychodów. Poziom tegorocznych zbiorów ma krytyczne znaczenie, lecz przywracanie równowagi na rynkach może trwać przez pewien czas. Ryzyko dalszej zmienności cen na wysokich poziomach pozostanie wysokie do czasu odbudowania zasobów magazynowych. Niniejszy Przegląd podtrzymuje punkt widzenia z poprzednich edycji mówiący, że w rzeczywistych warunkach ceny towarów rolnych prawdopodobnie będą utrzymywać się na wyższym, stałym poziomie podczas kolejnej dekady w porównaniu z poprzednią dekadą. Dłuższy okres występowania wysokich cen może coraz bardziej utrudniać osiąganie celów światowego bezpieczeństwa żywnościowego, przez co biedniejsi konsumenci będą bardziej narażeni na niedożywienie.

Dla podaży rynkowej krytyczne znaczenie ma przekazywanie sygnałów rynkowych do producentów

Wyższe ceny towarów stanowią pozytywną oznakę dla sektora doświadczającego spadków cen, wyrażonych w rzeczywistych warunkach przez wiele dekad i prawdopodobnie pobudzają inwestycje w poprawę wydajności produkcji oraz zwiększają produkcję konieczną do zaspokojenia rosnącego popytu na żywność. Jednak podaż rynkową warunkują względne koszty materialne, a producenci nie zawsze odnoszą korzyści płynące z wyższych cen na arenie międzynarodowej z powodu wysokich kosztów transakcyjnych lub polityki interwencji na rynku wewnętrznym. W niektórych kluczowych rejonach produkcyjnych wzrost cen kursów wymiany jest również zależny od konkurencyjności ich sektorów rolnych, ograniczającej odpowiedź produkcyjną.

Dla zwiększenia wydajności produkcji konieczne są inwestycje

Istnieją oznaki świadczące o wzroście kosztów produkcji i zwalnianiu wzrostu wydajności produkcji. Znacząco wzrosły koszty związane ze zużyciem energii, jak również koszty paszy. Zwiększa się również presja dotycząca wykorzystania zasobów, w szczególności związanych z gospodarką wodną i gruntami. Grunty dostępne dla rolnictwa w wielu tradycyjnych obszarach dostarczania zasobów są znacząco ograniczane, a produkcja musi rozszerzać się na słabiej rozwinięte obszary oraz na grunty mało wydajne o mniejszej żyzności i wyższym ryzyku wystąpienia niekorzystnych warunków pogodowych. Dla spełnienia przez sektor rosnących wymogów w przyszłości konieczne są dalsze istotne inwestycje poprawiające wydajność produkcji.

Główne komunikaty

Oczekuje się, że ceny towarów pozostaną na wyższym, stałym poziomie

- Oczekuje się, że produkcja rolna wzrośnie w krótkim czasie, przy założeniu, że warunki pogodowe będą normalne, jako wynik oczekiwanej zmiany podaży towarów na bieżące wysokie ceny. Ceny towarów

powinny spaść z wysokich poziomów z początku 2011 r., ale w rzeczywistych warunkach prognozowane są średnio o 20% wyższe dla zbóż (kukurydzy) i o 30% wyższe dla mięs (drobiu) w okresie lat 2010–2011 w porównaniu z ostatnią dekadą. Wzrosty cen towarów przesuwają się w dół łańcucha towarowego w kierunku żywca.

Problem stanowi inflacja cen żywności

- Ostatnie obserwacje wskazują, że w miarę pojawiania się coraz wyższych cen w towarowym łańcuchu pokarmowym niedawne dowody wskazują na wzrost cen żywności dla konsumentów w większości krajów, co przyczynia się do wyższej sumarycznej inflacji cen dla konsumentów. Rodzi to obawy dotyczące stabilności ekonomicznej i braku bezpieczeństwa żywnościowego w niektórych rozwijających się krajach, gdyż siła nabywcza biedniejszych społeczeństw jest zmniejszona.

Prognozuje się wolniejszy rozwój produkcji rolnej

- Przewidywany jest wzrost światowej produkcji rolnej na poziomie 1,7% rocznie, w porównaniu z 2,6% w ubiegłej dekadzie. Oczekiwany jest wolniejszy wzrost w przypadku większości zbóż, szczególnie nasion oleistych oraz zbóż gruboziarnistych, które charakteryzują się wyższymi kosztami produkcyjnymi i wolniejszym wzrostem wydajności produkcji. Wzrost produkcji żywca pozostanie na poziomie zbliżonym do ostatnich trendów. Mimo wolniejszego rozwoju prognozuje się wzrost produkcji na osobę wynoszący 0,7% rocznie.
- Światowe spowolnienie w prognozowanej poprawie plonów istotnych roślin będzie nadal wywierało presję na ceny na rynku międzynarodowym. Oczekiwany jest większy wzrost produkcji u dostawców z rynków wschodzących, gdzie istniejące technologie oferują dobre możliwości poprawy plonów, jednak może występować większa zmienność plonów/zasobów. W okresie prognozowanym udział krajów rozwijających się w produkcji będzie nadal rósł.

Wzrost rybołówstwa opartego na akwakulturze

- Sektor rybołówstwa, który jest po raz pierwszy omawiany w niniejszej prognozie, ma zwiększać swoją globalną produkcję o 1,3% rocznie do 2020 r., czyli wolniej niż w ubiegłej dekadzie, z powodu wolniejszego wzrostu obejmującego akwakulturę (2,8% w porównaniu z 5,6% w latach 2001–2010) oraz zredukowanego lub stojącego w miejscu sektora połowu ryb. Przewiduje się przekroczenie połowu ryb przez akwakulturę do roku 2015 r. w odniesieniu do najważniejszych ryb spożywanych przez ludzi, a do 2020 r. powinna obejmować ona około 45% całkowitej produkcji rybołówstwa (łącznie z zastosowaniami pozaspożywczymi). Średnie ceny złowionych ryb powinny być o 20% wyższe w 2020 r. w porównaniu z latami 2008–2010, w warunkach rzeczywistych w porównaniu ze wzrostem dla gatunków z akwakultury o 50%.

Kraje rozwijające się wykazują największy wzrost zapotrzebowania na żywność

- Największy wzrost spożycia artykułów żywnościowych będzie miał miejsce w Europie Wschodniej, Azji i Ameryce Łacińskiej, gdzie wzrastają przychody, a wzrost populacji zwalnia. Największy wzrost zapotrzebowania powinien obejmować oleje roślinne, cukier, mięso oraz produkty mleczne.

Wzrastające zapotrzebowanie na surowce dla biopaliw

- Wykorzystanie produkcji rolnej jako surowca dla biopaliw będzie nadal istotnie rosło, a wzrost ten będzie głównie stymulowany przez obowiązki w zakresie biopaliw oraz strategię wsparcia. Do 2020 r. szacowane 13% światowej produkcji zbóż gruboziarnistych, 15% produkcji oleju roślinnego oraz 30% trzciny cukrowej będzie wykorzystywane w produkcji biopaliw. Wyższe ceny oleju powinny bardziej pobudzić wzrost w wykorzystaniu surowców dla biopaliw, a przy dostatecznie wysokich cenach paliw produkcja biopaliw w wielu krajach stanie się opłacalna nawet bez strategii wsparcia.

Prognozuje się wolniejszy wzrost handlu rolnego

- Oczekiwany jest roczny wzrost handlu wynoszący 2% rocznie, wolniejszy niż w ubiegłej dekadzie, z wyłączeniem umiarkowanymi wzrostami produkcji przez eksporterów tradycyjnych oraz wyższą produkcją

krajową przez importerów. Najszybszy wzrost będzie przede wszystkim udziałem eksporterów z rynków wschodzących w krajach Europy Wschodniej, Azji Środkowej oraz Ameryki Łacińskiej. Prognozuje się wzrastający deficyt artykułów żywnościowych w krajach Afryki Subsaharyjskiej z powodu przekroczenia wzrastającej produkcji krajowej przez zapotrzebowanie związane ze wzrostem liczebności populacji.

Niniejsza prognoza charakteryzuje się nadal dużym stopniem niepewności

- W analizie stochastycznej wykazano niepewność prognoz cenowych, które są wysoce zależne od przyjętych założeń, a ryzyko wystąpienia wyższych cen jest większe niż wystąpienia niższych cen. W niniejszej analizie potwierdzono również, że powodowane stymulacją wydajności zmiany produkcji w największych krajach eksportujących plony są główną przyczyną międzynarodowej zmienności cen. Ubiegłoroczne powodzie i pożary w Federacji Rosyjskiej oraz na Ukrainie, a także nadmierne opady w USA pokazały, jak szybko może dochodzić do zmian równowagi na rynku. Oczekuje się, że zmienność plonów zbóż zależna od warunków pogodowych w przyszłości będzie mieć jeszcze większe znaczenie dla zmienności cen.

Zmienność cen

Na zmienność cen wpływa wiele czynników

W prognozie zbadano kluczowe czynniki wpływające na zmienność cen, które przyczyniają się do wystąpienia niepewności i ryzyka dla producentów, handlowców, konsumentów oraz rządów. Zmienność cen może mieć rozległy, negatywny wpływ na sektor rolny, bezpieczeństwo żywnościowe oraz szerszą ekonomię w krajach rozwiniętych i rozwijających się.

- Zmiana warunków pogodowych i klimatu – Nieprzewidywalność warunków pogodowych jest najczęstszym i najistotniejszym czynnikiem wywołującym zmienność cen. Zmiana klimatu wpływa na wzorce pogodowe, ale jej wpływ na ekstremalne zjawiska pogodowe jest niejasny.
- Stany magazynowe – Zgromadzone zasoby od dawna brały udział w łagodzeniu rozbieżności w zapotrzebowaniu krótkoterminowym na towary oraz ich zapasami. Gdy dostępne zasoby są niskie w stosunku do wykorzystania, jak ma to obecnie miejsce w przypadku zbóż gruboziarnistych, zmienność cen może być wysoka.
- Ceny energii – Wzrastające powiązania z rynkami energetycznymi przez koszty materialne np. nawozu oraz transportu, a także przez zapotrzebowanie na surowce dla biopaliw, przenoszą zmienność cen z rynku energetycznego na rolny.
- Kursy wymiany – Zmiany kursów walut mają potencjalnie wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe oraz konkurencyjność krajów na świecie z powodu wpływu na ceny towarów krajowych.
- Wzrost popytu – Jeżeli podaż nie będzie rosła wraz z popytem, wystąpi presja na wzrost cen towarów. Wraz ze światowym wzrostem przychodów na osobę oraz w biedniejszych krajach powinno wystąpić zwiększenie popytu na artykuły żywnościowe o 50%, stanie się ono mniej podatne, gdyż konieczne będą większe wahania cen wpływające na popyt.
- Presja na zasoby naturalne – Wyższe koszty materialne, stosowanie mniej wydajnych technologii, rozszerzanie się na mniej rozwinięte obszary oraz ograniczenia podwójnego siewu oraz wody do nawadniania ograniczają tempo wzrostu produkcji.
- Ograniczenia handlu – Zarówno ograniczenia eksportu, jak i importu wzmagają zmienność cen na rynku międzynarodowym.
- Spekulacje rynkowe – Wielu badaczy jest zgodnych co do tego, że wysoka aktywność spekulacyjna na rynkach transakcji terminowych może wzmacniać krótkoterminowe zmiany cen, lecz brakuje ostatecznych dowodów na długoterminowy, systemowy wpływ na zmienność.

Wyzwania związane z polityką

Poprawa wydajności produkcji i elastyczności oraz zmniejszenie produkcji odpadów

W niniejszej prognozie podkreślono istotne wyzwania dotyczące braku światowego bezpieczeństwa żywnościowego oraz główne szanse dla producentów żywności oraz rolnych występujące w związku wyższymi średnimi cenami prognozowanymi dla nadchodzącej dekady. Wyzwaniem związanym z polityką jest promowanie wzrostu wydajności produkcji, szczególnie w przypadku małych producentów, która poprawi odporność rynku na zaburzenia zewnętrzne, oraz która zmniejszy produkcję odpadów i zwiększy ilość zapasów na rynkach lokalnych, w przystępnych cenach. Inwestycje w sektor publiczny są niezbędne dla badań i rozwoju rolnictwa, instytucji oraz infrastruktury w celu zwiększenia wydajności produkcji w sektorze, a także odporności na zmiany warunków pogodowych/klimatu oraz deficyt zasobów. Konieczne są inwestycje w celu zmniejszenia strat występujących po zbiorach. Odnotowanie zmienności cen pozostanie cechą rynków rolnych; konieczna jest spójna polityka w celu zmniejszenia zmienności cen, gdzie jest to możliwe, oraz ograniczenia jej niekorzystnego wpływu.

Poprawa informacji rynkowej i spójności polityki

- Ograniczanie zmienności cen – Zwiększona przejrzystość rynku może być pomocna w zmniejszeniu zmienności cen. Konieczne jest nasilenie działań mających na celu poprawę informacji światowej i krajowej oraz systemów nadzoru nad perspektywami rynkowymi, łącznie z poprawą jakości danych dotyczących produkcji, zapasów i handlu odnośnie towarów wpływających na bezpieczeństwo żywnościowe. Zmniejszenie zmienności cen może być również osiągnięte przez likwidację lub zmniejszenie zakłóceń polityki, takich jak ograniczenia importu i eksportu lub dotowanie i obowiązki w zakresie biopaliw. Należy poprawić jakość informacji oraz przejrzystość na rynkach transakcji terminowych, aby rozpoznać istotność harmonizowania środków w trakcie wymiany.

Skierowanie ochrony na najbiedniejszych oraz przyjęcie strategii zarządzania ryzykiem

- Zarządzanie zmiennością cen – Osłony socjalne mogą pomagać najbardziej wrażliwym konsumentom w trakcie wzrostów cen, a środki ochronne dla producentów mogą skompensować niskie przychody, utrzymując w ten sposób ich zdolność do zakupu materiałów i kontynuowania produkcji. Rezerwy żywnościowe na czas kryzysu dla pomocy nakierowanej na najbiedniejszych obywateli są przydatne w zmniejszeniu wpływu wysokich cen. Konieczne jest zintensyfikowanie działań mających na celu opracowanie programów zarządzania ryzykiem opartych na rynku, włącznie z wykorzystaniem transakcji terminowych oraz transakcji na rynkach terminowych towarów dostępnych dla mniejszych producentów. Rządy mogą również przyjąć strategię zarządzania ryzykiem, takie jak ubezpieczenie importu artykułów spożywczych, gdy niesprzyjające warunki pogodowe spowodują spadek produkcji krajowej lub umowy terminowe w celu zabezpieczenia zakupów importowanej w przeszłości żywności.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Są one dostępne bezpłatnie w internetowej księgarni OECD: www.oecd.org/bookshop

Dokładniejsze informacje można uzyskać, kontaktując się z Działem Praw Autorskich i Tłumaczeń w Dyrektoracie do Spraw Publicznych i Komunikacji: rights@oecd.org, faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Zachęcamy do odwiedzania naszej strony internetowej: www.oecd.org/rights

